

Oponentský posudek na habilitační práci pana dr. Jakuba Lyska

Název předložené práce: Subnational Governance in the Czech Republic: Challenges and Opportunities for the Democratic and Administrative Reform

Vypracoval: doc. Vratislav Havlík, Ph.D., Masarykova univerzita

Se zájmem jsem hodnotil habilitační práci pana Jakuba Lyska, která se dotýká témat, která jsou mi do značné míry blízká. Již v úvodu rád konstatuji, že habilitační práci považuji za velmi zdařilou! Svůj posudek člením dle několika kritérií, která osobně považuji za důležitá.

1. Obecné zhodnocení

Předložená práce je kompendiem šesti publikovaných článků, které jsou doplněny o rozsáhlý úvod a krátký závěr. Úvodní komentář popisuje přínos jednotlivých textů a následně se je snaží ukotvit do teoretického rámce. Témata jednotlivých textů zahrnutých do kompendia jsou vysoce aktuální a řeší relevantní výzvy lokální politiky. Autor v jednotlivých textech prokazuje solidní metodologickou průpravu zrcadlící se v použití široké škály kvalitativních a kvantitativních metod. Vzhledem k faktu, že práce je tematicky ne zcela homogenní (jakkoliv mezi texty lze bezesporu spatřovat jistou provázanost), nelze hodnotit jeden hlavní přínos práce. Celkově však práce rozhodně za přínosnou považuji. Samostatně zdůrazňuji kritérium robustnosti práce – předložené kompendium složené z obsáhlého komentáře a šesti (!) textů považuji za obsáhlé a důstojné završení cesty k habilitaci.

2. Přínos práce a dosavadní ohlas

V případě habilitační práce typu kompendia publikovaných textů se automaticky nabízí přihlédnout k typu časopisů, kde byly jednotlivé texty publikovány a k dosavadnímu ohlasu textů (jejich citovanosti). Některé z předložených časopisů osobně znám a vím, jak náročné je v nich recenzní řízení. Časopisy jako Democratization, Local Government Studies, Regional & Federal Studies (atd.) osobně považuji za excelentní a publikaci v nich jako nepřímý (či dokonce přímý) důkaz vysoké kvality textů.

Osobně mě zaujalo hned několik závěrů autora, které považuji za zajímavé i v mezinárodním kontextu. Poslední z textů kompendia (Lysek 2025) mimořádně zajímavě a originálně řeší takové občany, kteří volí pouze v komunálních volbách a ukazuje, že jejich lokální participace umí fungovat i za situace nízké důvěry k centrální vládě. To je bezesporu inovativní postřeh z hlediska teorie voleb druhého řádu. Podobně mě zaujal text Lysek a Kouba (2022), kteří řeší podobné téma, nicméně z jiného úhlu pohledu. Jejich závěr zpochybňuje zaběhlou představu o více volbách konaných ve stejnou dobu jako nástroji k automatickému zvýšení volební účasti. Podobně mě dále zaujaly závěry textu Kouba a Lysek (2023), který ukazuje, že pokud je v určité obci v komunálních volbách jen jedna kandidátní listina, vede to k nižší volební účasti. I další tři texty nicméně považuji za přínosné a kvalitní.

Nad výše zmíněné kvality práce je třeba vyzdvihnout dosavadní ohlas publikovaných textů. Navzdory faktu, že většina z nich byla publikována teprve před několika lety, je již nyní jednoznačně vidět, že texty zaujaly odbornou veřejnost – hned tři z nich mají každý okolo deseti citací v relevantních mezinárodních publikacích.

3. Slabiny práce

V práci mě napadá řada věcí, které by šlo kritizovat.

- a) Na první pohled je patrné, že dominuje zaměření na Česko. Jednotlivé texty jsou sice patřičně teoreticky ukotvené v mezinárodní odborné literatuře, přílišný důraz na studium jedné země a naopak slabý komparativní přesah je nicméně zjevným limitem zabraňujícím širší zobecnitelnosti výsledků. Čtenář se pak oprávněně ptá, do jaké míry jsou popsány jevy spíše ojedinělé a vysvětlitelné spíše specifiky Česka, a do jaké míry se jedná o širěji zobecnitelné fenomény. Žádám pana kolegu Lyska, aby se k tomuto tématu vyjádřil v průběhu obhajoby.
- b) Úvodní komentář je obsáhlý a obsahuje všechny hlavní náležitosti, které bych očekával. Je nicméně poměrně málo transparentní v tom, že neříká hned v úvodu (nýbrž až na str. 8!), jak bude strukturovaný a jaká bude logika rozvoje argumentace. Čtenář pak listuje a hledá argumentační linku propojující jednotlivé texty, kterou ne vždy nalézá. Tím nechci říct, že habilitační práce není dostatečně homogenní, jen mi chybí o něco více „jasnosti“ ve struktuře komentáře a také o něco vyšší propojení jednotlivých textů (více syntetizující přístup). Místy komentář sklouzává spíše k jejich anotacím, než aby provedl jejich originální syntézu. To je vidět na str. 9-14 v kapitole pojmenované „The collected articles’ research focus and main findings“, která svou strukturou a přínosem zaostává za následující kapitolou, ve které je popsán teoretický a metodologický přínos práce více syntetizující formou (jakkoliv i tato kapitola by mohla být místy o něco více propojená).

4. Otázky pro obhajobu/diskusi

Kromě diskusní otázky, která zazněla v bodu 3a, mě napadají další dvě otázky reagující na tvorbu metropolitních a aglomeračních oblastí v ČR. Práce se na několika místech zabývá rolí místních akčních skupin (MAS). V úvodním komentáři například autor konstatuje, že „*The EU structural funds became a catalyst for strengthening local cooperation and embedding the partnership principle in local governance*“ a že „*EU funds have played a catalytic role in fostering deeper interactions through LAGs and voluntary associations of municipalities. An intermunicipal cooperation might be the key how to mitigate the negative effects of municipal fragmentation.*“ Souhlasím a ptám se:

- a) Lze analogický efekt (zlepšená meziobecní spolupráce v důsledku čerpání evropských fondů) předpokládat u aglomeračních/metropolitních oblastí v ČR? Proč ano? Proč ne?
- b) Jaký vliv (pokud vůbec nějaký) lze předpokládat u aglomeračních/metropolitních oblastí v ČR na jevy, které byly v práci zkoumány (primárně dělení/slučování obcí, otázky identity apod.)

5. Celkové zhodnocení

O kvalitách práce nepochybuji a formulovaná kritika je spíše nevýznamná ve světle uvedených přínosů práce. Kromě všeho uvedeného rád vyzdvihuji, že autor předložené habilitační práce je kvalitním odborníkem, který si buduje renomé i na mezinárodní úrovni. Z mnoha indicií pro

toto tvrzení, které vyplývají z habilitační práce, vyzdvihují Lyskovu spolupráci s prof. Hubertem Heineltm z TU Darmstadt, kterého osobně považuji za absolutní špičku v oboru.

Konstatuji, že dr. Lysek ***prokázal*** schopnost kvalitní samostatné vědecké práce, a proto ***doporučuji*** práci jako podklad k pokračování habilitačního řízení.

V Brně, 2.9.2025

doc. Vratislav Havlík, PhD.

KMVES, FSS MU